

Za české státní právo

Revoluční rok 1848 přinesl řadu změn v české společnosti, v politice i ve správě našich zemí. Ve stejném roce došlo i ke změně na trůnu. Panovníkem se stal teprve osmnáctiletý arcivévoda **František Josef**, synovec dosavadního panovníka Ferdinanda I. Společnost se začala modernizovat. Došlo k celkové liberalizaci poměrů. Stavovské úřady byly nahrazeny novými byrokratickými orgány. Sešel se mimo jiné říšský sněm, vznikla jednotlivá ministerstva.

Všeobecné uvolnění však nemělo dlouhého trvání. Říšský sněm byl rozeznán a revoluční tendence v jednotlivých částech monarchie potlačeny. Vídeňská vláda opět upevnila své pozice. Říše byla centralizována a začalo období takzvaného **Bachova absolutismu**.

Zásadní změny nastaly po pádu ministra Bacha i ve správě Českého království. Císař vydal tzv. **Říjnový diplom** a v únoru 1861 byla přijata **nová ústava**. Díky tomu se mohly uskutečnit ještě téhož roku volby do zemského sněmu, který se poprvé sešel v Praze v budově sněmovny.

Zemský sněm Království českého byl jednokomorový, jeho členové byli voleni ve třech, později čtyřech kuriích – velkostatkářské, měst a míst průmyslových, obchodních a živnostenských komor a venkovských obcí. Celkem zde zasedalo 242 poslanců české i německé národnosti. Aktivní volební právo začínalo dvacátým čtvrtým rokem, poslancem se člověk mohl stát po dovršení třiceti let. Právo volit bylo navíc omezeno ještě výší odváděných daní. Až do roku 1873 vysílal sněm ze svého středu poslance do říšské rady.

Na zemském sněmu zasedaly nejrůznější významné osobnosti českého i německého politického života. Obě národnosti si vytvářely své poslanecké kluby. Vyhocené spory mezi Čechy a Němci vedly často k paralýze činnosti sněmu. Národnostní otázky i problematika vztahu k ústřední vídeňské vládě ovlivňovaly většinu projednávaných záležitostí. Život v zemi, na školách, úřadech i v kultuře se nesl ve znamení jazykové a národnostní rozpolcenosti.

Na počátku 20. století se spory mezi politiky natolik vyostřily, že došlo k ochromení práce sněmu, s čímž souvisela krize zemských financí. To nakonec vedlo k rezignaci nejvyššího zemského maršálka Ferdinanda knížete Lobkowicze a několika přisedících zemského výboru. Panovník využil situace a dne **26. července 1913** rozpustil tzv. **anenskými patenty** zemský sněm, a všechny úkoly sněmu přenesl na jmenovanou zemskou správní komisi, složenou ze státních úředníků.